HUMANIST

Tweewekelijkse uitgave van het Humanistisch Verbond 36e jaargang nr. 8, 5-5-1981

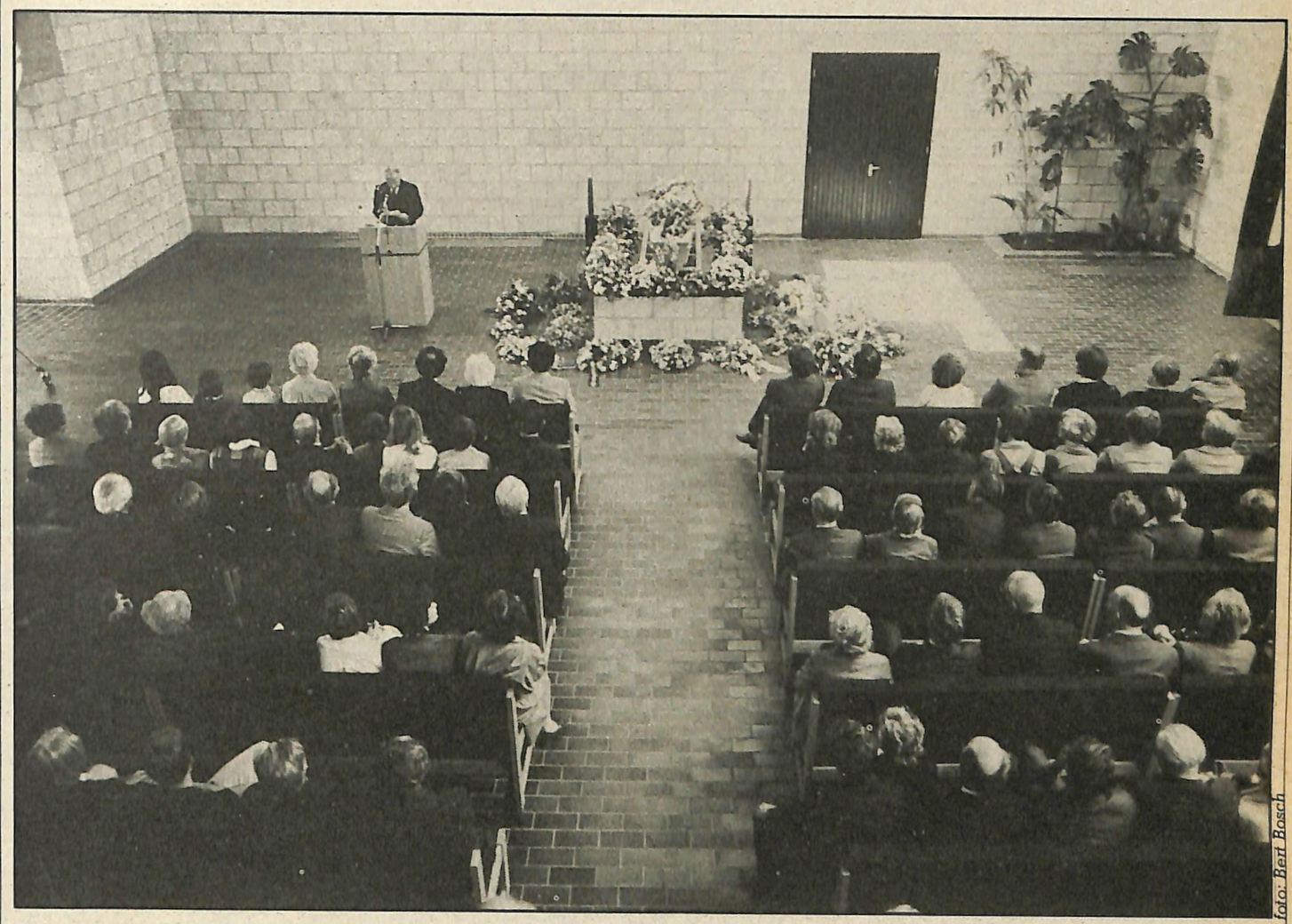

foto: Bert Bosch

OP 16 MEI HERDENKINGSBIJEENKOMST

VELEN NAMEN AFSCHEID VAN JAAP VAN PRAAG

Op donderdag 16 april namen wij afscheid van Jaap van Praag, mede-oprichter en ere-voorzitter van het Humanistisch Verbond. Naast zijn familie waren vele honderden mensen naar Utrecht gekomen om op dit laatste afscheid aanwezig te zijn. Vrienden en kollega's (en vaak werden kollega's zijn vrienden) die gehoor hadden gegeven aan het verzoek aan allen die van Jaap hebben gehouden, om op zijn krematie aanwezig te zijn.

Op deze dag werd daardoor nog eens duidelijk wat een onvoorstelbaar werkzaam leven Jaap van Praag heeft gehad. En misschien nog meer: hoeveel mensen hij heeft geïnspireerd in zijn onvermoeid streven het humanisme vorm en inhoud te geven, ook in zijn persoonlijk leven.

Velen namen afscheid van Jaap, enkelen verwoordden namens allen hun bewondering: Jan Brandt Corsius, vriend en geestverwant van het eerste uur; Rob Tielman, voorzitter van het Humanistisch Verbond; Jaap's zoon Erik van Praag; HOI-direkteur Ton Jorna en Maarten Vrolijk, kommissaris van de koningin voor de provincie Zuid-Holland.

Zaterdag 16 mei zal op de eerste kongresdag van het Humanistisch Verbond in Apeldoorn een herdenkingsbijeenkomst plaatsvinden. (In Kongrescentrum ,,Orpheus", Churchillplein 1, vanaf 19.30 uur). Alle belangstellenden zijn welkom. Op die dag verschijnt ook een speciale bijlage van de ,,Humanist" die zal zijn gewijd aan Jaap van Praag, aan zijn betekenis voor de humanistische beweging in Nederland en buitenland, en aan zijn inspirerende betekenis voor veel mensen die samen met hem hebben gewerkt.

Hes van Huizen

GEMEENSCHAPPEN

In het blad ,,Kontakten" van de gemeenschap Den Haag las ik dat daar een regionale omroep in oprichting is. Juist zo'n streekzender biedt uitstekende mogelijkheden om plaatselijke organisaties direkter met de bevolking in kontakt te brengen. De gemeenschap Den Haag heeft dat goed gezien en zit al op het vinkentouw, dat wil zeggen: zij heeft meteen kontakt gelegd met de initiatiefnemers. Ook elders in Nederland komen meer van deze regionale omroepen en het lijkt me heel nuttig als andere gemeenschappen zo'n Haags voorbeeld volgen. Sukses daarmee!

De aktiviteiten in de komende twee weken:
In Den Haag op 9 mei, een groot politiek forum over onderwerpen die met name humanisten bewegen. Vanaf 14 uur in het Humanistisch Centrum, Laan Copes van Cattenburch 72. Uitgenodigd zijn de meeste politieke partijen en HV-vice-voorzitter Bert Schwarz leidt de bijeenkomst. De gemeenschap Enschede organiseert op zondag 10 mei vanaf 10 uur een familiedag op ,,Den Broam", Absteedseweg 73 te Buurse.
Voor vrijwillige hulpverleners in de regio Twente is er op 11 mei een samenkomst onder het motto ,,Praktisch humanisme". Hildegard Wassenaar zal daarbij aanwezig zijn. 's Avonds houdt de gemeenschap Utrecht in het Erasmushuis haar jaarvergadering.
De vrouwengroepen van Eindhoven en Amersfoort ontmoeten elkaar op 13 mei van 11 tot 16 uur in ,,De Eemgaarde", Dorresteinseweg 49 te Amersfoort. Ook op 13 mei, om 20 uur, gespreksgroep in de Haarlemmermeer, en wel in de openbare bibliotheek van Hoofddorp; onderwerp: humanistisch onderwijs.
Op 15 mei tenslotte, om kwart over drie een ,,Praatje bij de thee", ten huize van de fam. Sluijter, Horstlaan 51, Driebergen; graag even bellen als U komt: 03438-13507.

Bert Boelaars

Humanist

Redaktie en vormgeving:
Hes van Huizen
Humanist is een uitgave van het Humanistisch Verbond
Oudegracht 152, Utrecht
Redaktieadres:
Postbus 114, 3500 AC Utrecht
Telefoon: 030 - 318145.
Abonnementsprijs voor niet-leden *f* 20,– per jaar
t.n.v. Humanistische Pers postgiro 58, Utrecht.
Gedrukt op kringlooppapier bij Brouwer Offset bv, Utrecht.

KONGRESMOTIE

Het kongres van het HV, bijeen op 16-17 mei 1981 te Apeldoorn, **lettende** op de gebleken meningsverschillen binnen het HV over de verhouding van levensovertuiging, ethiek en politiek en in samenhang daarmee over de taak van het HV ten aanzien van politieke vraagstukken heeft het volgende **overwogen:**

1. het HV is opgericht als levensbeschouwelijke organisatie, zich richtende tot alle humanistisch denkenden in Nederland en met het streven, een geestelijk centrum te vormen voor hen, die niet godsdienstig zijn;
2. het HV is erin geslaagd de levensbeschouwelijke achterstelling van onkerkelijk Nederland voor een groot deel op te heffen; het heeft zich een plaats veroverd op het terrein van de geestelijke vorming en verzorging, toegang verkregen tot radio en televisie en bewerkt, dat de wijsgerige en wetenschappelijke status van het humanisme duidelijk is verhoogd;
3. voor al deze taken is het HV onvervangbaar; dit legt een verantwoordelijkheid op de leden van het HV om ervoor te waken, dat het Verbond primair op deze taken blijft gericht en dat het voor dit doel zoveel mogelijk humanisten kan verenigen;
4. daarnaast bestaat terecht de behoefte, dat het HV zich uitspreekt over ethische aspekten van het maatschappelijk leven, indien dit de humanisering van de samenleving kan bevorderen;
5. het gebleken meningsverschil gaat vooral over de vraag, of het HV zich mag of moet uitspreken over konkrete, politieke kwesties, bij de beslissing waarover niet alleen levensovertuiging en ethiek beslissend zijn, maar ook de beoordeling van niet-ethische maatschappelijke en natuurlijke samenhangen, die van invloed zijn op de gevolgen van een politieke daad;
6. verscheidene van deze politieke kwesties kunnen voor mensheid en enkeling belangrijker zijn dan de levensbeschouwelijke doelstellingen en taken van het HV;
7. het HV is echter voor deze politieke zaken niet onvervangbaar; politiek betrokken humanisten hebben ruim voldoende gelegenheid om hun inzichten daarover uit te dragen via politieke partijen en aktiegroepen;
8. een uitspraak van het HV zal – indien de politieke keuze niet onomstotelijk volgt uit de humanistische gezindheid – afstotend werken op leden, die de beginselverklaring volledig onderschrijven, maar die inzake de niet-ethische faktoren, die de keuze beïnvloeden, een ander inzicht hebben dan de meerderheid;
9. daardoor zal zo'n uitspraak leiden tot verzwakking van het HV en afbreuk doen aan zijn streven om alle humanisten te verenigen en een geestelijk centrum te vormen.

Konkludeert
Het HV dient geen uitspraak te doen over ingewikkelde politieke kwesties; het dient aan zijn leden over te laten om, geleid door humanistische beginselen én hun inzichten in maatschappelijke en natuurlijke samenhangen, naar een oplossing te zoeken.

Namens verontruste leden van het HV:
J. P. Mazure, J. Rutgers, J. G. Tromp, M. A. Zoutendijk-Meijs.

Pre-advies Hoofdbestuur

1. Het HB is enigszins teleurgesteld dat de ,,Verontrusten" menen met een dergelijke motie te moeten komen. Het dacht dat zijn gesprekken met de ,,Verontrusten" op grond van de beginselverklaring tot grote mate van overeenstemming hadden geleid, zoals ook blijkt uit het verslag in de ,,Humanist", nr. 3 van 20-2-81, blz. 7.
2. Ten aanzien van de inhoud van de motie meent het hoofdbestuur dat de konklusies niet door de overwegingen worden gedragen. Met name blijkt nergens uit de overwegingen dat het HV over *ingewikkelde* politieke kwesties (bv abortus) zou moeten zwijgen, maar over *eenvoudige* (b.v. de verhoging van de benzine accijns met 6c/l) wel uitspraken zou mogen doen. Een betere formulering van de konklusies zou b.v. kunnen zijn: ,,Het HV dient bij uitspraken met maatschappelijke implikaties de ethische invalshoek te kiezen en niet de politieke; het dient aan zijn leden over te laten om, geleid door de humanistische beginselen en hun inzichten in maatschappelijke en natuurlijke samenhangen, de politieke keuzen te doen."
Maar voor een dergelijke uitspraak dienen de overwegingen, zeker de nummers 5 t/m 9, anders te worden geformuleerd. Daar het HV op grond van artikel 2 lid 3 van de statuten serieus wil bijdragen tot de humanisering van de samenleving, moet het invloed uitoefenen op de politieke besluitvorming. Daarbij kunnen politieke verklaringen een waardevol middel zijn. De overwegingen zullen ook dit aspekt duidelijk moeten belichten.

Het HB moet aanvaarding van de aangeboden motie dan ook ernstig ontraden.
3. Het bovenstaande neemt niet weg dat het aangesneden onderwerp voor het HV zeer belangrijk is. Zo zeer zelfs, dat er vanaf de oprichting bij tijd en wijle over is gediskussieerd. Het HB stelt dan ook aan het kongres voor om – indien er voldoende belangstelling voor bestaat – dit onderwerp in de Verbondsraad ter diskussie te stellen, goed voorbereid en met als doelstelling te komen tot kritieria waaraan politieke verklaringen van het HV dienen te voldoen. Het vraagstuk zal dan beter tot zijn recht komen dan bij een noodzakelijkerwijs gehaaste diskussie op dit reeds overbeladen kongres aan de hand van een ons inziens beter te formuleren motie.

Straks weer verkiezingen

HUMANISTISCH STEMADVIES ?

Vroeger werd in Nederland van de kansel verkondigd op wie de gelovigen dienden te stemmen (en misschien is dat wel minder verleden tijd als velen denken). Komt het Humanistisch Verbond ook met een stemadvies voor de komende verkiezingen?

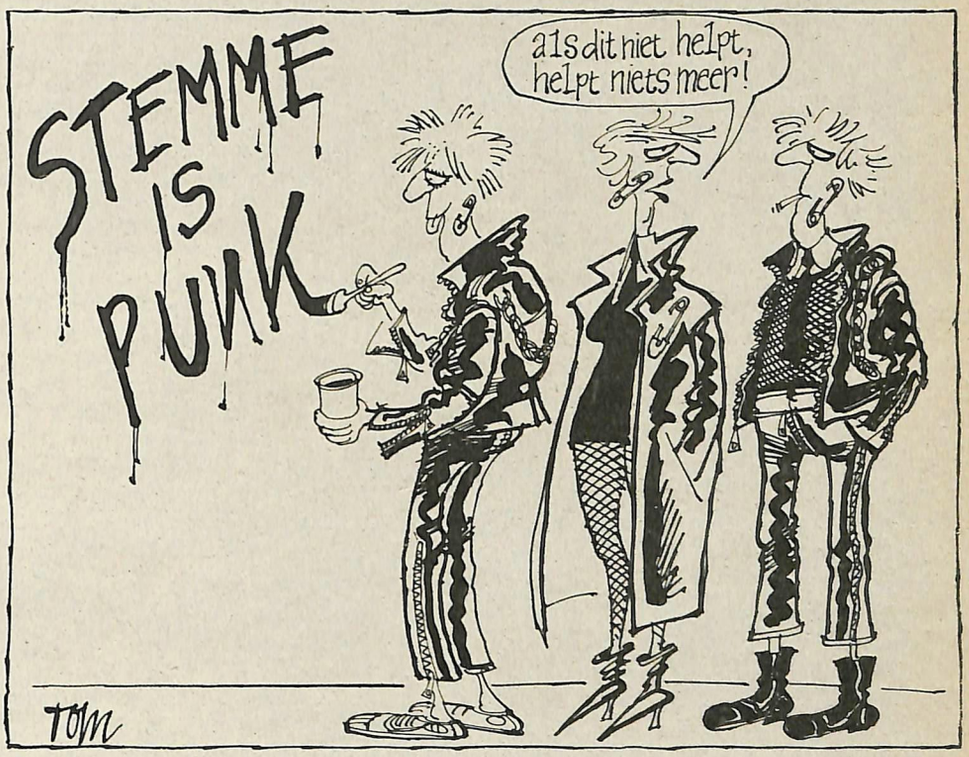

Wie de beginselverklaring en de toelichting erop kent, weet dat het HV niet aan partijpolitiek doet. ,,Het HV heeft dan ook geen welomschreven project voor een speciale maatschappijstructuur." De humanistische levensovertuiging kan op verschillende manieren humanisten tot een partijpolitieke keuze brengen. ,,Intussen is niet elke politieke overtuiging als zodanig zonder meer gerechtvaardigd voor een humanistische toets." Op grond van humanistische beginselen als vrijheid, gelijkwaardigheid en verdraagzaamheid kiezen wij voor demokratie en derhalve tegen anti-demokratische krachten als het fascisme. Voor een pluriforme overheid, en tegen een (al dan niet godsdienstige) staat als zedenmeester.
Behalve standpunten die rechtstreeks voortvloeien uit onze beginselen zijn er praktische uitwerkingen van ons streven naar gelijkberechtiging van de humanistische beweging. Zoals eerlijke verdeling van overheidsgelden voor geestelijke verzorging en humanistisch vormingsonderwijs. In de afgelopen vier jaar heb ik veel kontakten onderhouden met politici op grond van principiële uitgangspunten en uitwerkingen (zoals het Humanistisch Perspektief) en van het streven naar een gelijkwaardige behandeling van onze geestelijke stroming. Wat zijn mijn ervaringen daarmee geweest?

Rede als wapen

De macht van de humanistische beweging ligt niet zozeer in haar getal (hoe belangrijk ook) maar in de kracht van haar argumenten. Wat dat betreft blijken veel volksvertegenwoordigers bepaald open te staan voor redelijke overwegingen. Dat ligt uiteraard wat moeilijker voor die politici die hun opvattingen ontlenen aan hogere machten. Maar liberalen en socialisten blijken meestal bereid tot redelijk overleg over principiële kwesties als het recht op zelfbeschikking over eigen leven, de wenselijkheid diskriminatie tegen te gaan, de onaanvaardbaarheid van de doodstraf, de liberalisering van de zedelijkheidswetgeving, de pluriformisering van de relatiewetgeving, het terugdringen van de kernbewapening, het eerlijker verdelen van de werkgelegenheid, het vergroten van het verantwoordelijkheidsbesef voor het leefmilieu, enzovoorts. In de meeste gevallen werkten o.a. deze gesprekken door in daadwerkelijke gevolgen (b.v. verbod op de doodstraf in de grondwet). Soms liepen de meningen uiteen over de vraag of een uitwerking wel in voldoende overeenstemming was met het gemeenschappelijke beginsel (b.v. beslist de vrouw nog wel in de voorgestelde abortuswet). Juist door ons niet partijpolitiek op te stellen, kunnen wij meer tot bezinning aansporen dan anders het geval zou zijn geweest.

Belangenbehartiging

Zendtijdverdubbeling, groeiende subsidies voor hvo en geestelijke verzorging in leger, gevangenissen, ziekenen bejaardenhuizen, de bede niet terug in de troonrede, verdere loskoppeling van kerk en staat, geen handhaving van de oude vraagstelling bij de volkstelling, demokratisering in onderwijs, gezondheidszorg en welzijnswerk, geen bevoorrechting van confessioneel partikulier initiatief, meer humanisten in openbare ambten benoemd: er is in de afgelopen vier jaar veel bereikt in het streven naar gelijkberechtiging. Toch valt er nog veel te doen: een rechtspositieregeling voor hvo-gevenden onbreekt nog, de humanistische gv in ziekenhuizen, leger, psychiatrische inrichtingen, universiteiten en jongereninternaten wordt nog steeds achtergesteld, de scheiding van kerk en staat is nog altijd niet helemaal rond, de persoonskaartenkwestie is nog niet geregeld, de confessionele macht in gezondheidszorg en welzijnswerk is nog altijd onevenredig groot, het openbaar onderwijs wordt als basisvoorziening nog steeds niet voldoende erkend, de kerkelijke opleidingen krijgen nog altijd onevenredig veel vergeleken bij het HOI, enzovoorts.

Kamerleden

Het noemen van namen is een hachelijke zaak. Maar toch mag wel eens gesignaleerd worden dat niet alleen humanistische kamerleden maar ook enkele christelijke in de afgelopen jaren goede betrekkingen met de humanistische beweging onderhouden hebben, zoals Chel Mertens, Loek Hermans en David van Ooyen. Een toenemend aantal Tweede Kamerleden is binnen de humanistische beweging bestuurlijk aktief (geworden): naast Hein Roethof kwam Klaas de Vries in de Verbondsraad, Paula Wassen en Anneke Krijnen staan beide voor HB en Kamer in mei kandidaat, en er zijn drie voorzitters Kamerlid: Wim Meijer (HIVOS), Relus ter Beek (HOM) en Aat Kosto (ABAL). Nell Ginjaar-Maas vertegenwoordigt ons bij de V.O.O. en Inkeke Haas-Berger is aktief binnen Humanitas. Negatieve ervaringen met en uitlatingen van kamerleden over humanisme of HV zijn alleen maar te melden van de zijde van SGP, GPV, BP en CDA. Een helaas in CDA-kringen gebruikelijke methode om onze betekenis te kleineren is vergelijkingen te maken tussen ons ledental en dat van de kerken. Gelukkig beseffen alle niet-confessionele partijen dat de humanistische beweging op voet van gelijkheid met de godsdienstige stromingen wil worden behandeld.

Stemadvies

Geen stemadvies dus. Er bestaat geen partij die het humanisme claimt zoals de confessionele partijen het christendom. Het HV is een levensbeschouwelijke vereniging en doet als zodanig geen partijpolitieke keuze. Humanisten zijn vrije en verantwoordelijke burgers die door hun stemgedrag de demokratie zullen trachten te versterken. De komende vier jaar zullen hopelijk de juistheid van uw keuze aantonen.

Rob Tielman

UITDAGING VOOR HUMANISTEN
SAMEN STRIJDEN TEGEN NIHILIS

Op 14 maart j.l. waren er in Soestduinen ongeveer 60 mannen en vrouwen bijeen om te praten over „Perspektieven van de verhouding tussen Humanisme en Christendom in het komende decennium". Het waren voornamelijk humanisten. Vijf forumleden hadden van tevoren wat op papier gezet, en hielden een korte inleiding.
Deze vijf waren de twee humanisten: Wim van Dooren en Erik van der Hoeven, verder José Höhne-Sparborth, rooms katholiek religieuze en aktief binnen de basisbeweging van kritische groepen en gemeenten; Roel van der Kleij, vrijzinnig christen en Dr. F. H. van Meyenfeldt, gereformeerd predikant.
Van een echte diskussie kwam niet veel, maar er werden wel interessante dingen gezegd. In dit verslag geven wij geen volledig overzicht van de conferentie, maar wij gaan wel in op enkele centrale punten die aan de orde kwamen.

Na de opening door voorzitter Jan de Leede, opent Erik van der Hoeven met een bestrijding van een aantal misverstanden over het christendom die binnen humanistische kring nogal eens voorkomen. Vervolgens benadrukt van der Hoeven dat het belangrijkste knelpunt in de samenleving volgens hem is: het ontlopen van de verantwoordelijkheid door velen, met name bij het handelen in funktie. Voor kerken en het HV is een maatschappelijke taak weggelegd bij het opwekken tot maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef, tot een voortdurend kritisch toetsen van het technisch en ekonomisch handelen aan normen van menselijke waardigheid. Als voorbeeld noemt hij: bewapening, energievoorziening, informatiesystemen.
HV en kerken kunnen samen strijden tegen nihilisme. Dat is niet vanzelfsprekend, en het betekent een uitdaging voor humanisten en christenen. Rond deze stellingname van Van der Hoeven zijn een belangrijk deel van de uitspraken van andere deelnemers aan de konferentie te groeperen.

Höhne-Sparborth stelt dat er ook voor christenen geen andere mensen bestaan dan heersende en niet heersende mensen, blanken en zwarten, rijken en armen, hetero's en homo's, kapitalisten en arbeiders, mannen en vrouwen, politici en kiesvolk, volwassenen en kinderen, hiërarchie en gelovigen. Zij illustreert deze stelling met een verhaal over de praktische strijd die de basisbeweging sinds eind 1979 voert met de illegale buitenlandse werknemers. Dit verhaal ontlokt een humanist in de zaal de opmerking: dat de basisbeweging niet alleen tot verantwoordelijkheidsbesef oproept, maar ook als groep verantwoordelijkheid draagt. Een voorbeeld voor het HV vindt hij.
Van Dooren vindt het hem erg aansprekende verhaal van Höhne-Sparborth een goede illustratie van zijn stelling: dat organisaties niet iets voor moeten schrijven, van alles moeten verklaren, maar zichzelf in de praktijk waar moeten maken.
„Een levensbeschouwelijke organisatie moet zich politiek-maatschappelijk profileren, zonder kompromissen een politieke keuze te maken, hetzij links, hetzij rechts. Als dat door het ledenbestand niet kan, moet je het ook niet proberen, dan moet je het overlaten aan „basisgroepen". Je krijgt anders toch kompromissen, waar niemand iets aan heeft, en waar je alle kanten mee uit kunt. Bovendien, of het nu synodale, pauselijke of kongresuitspraken zijn, er wordt gesuggereerd dat er een instantie is die het beter weet, die namens individuen kan spreken, en dat is niet zo."
Wij vinden dat het natuurlijk nooit voorkomt dat een organisatie uitspraken doet en aktiviteiten onderneemt waar ieder individueel lid zich voor de volle honderd procent in herkent. Er zijn dan twee mogelijkheden: de ene is – en van Dooren kiest daarvoor – je dus niet organiseren, of enkel in heel kleine groepjes. De andere is: je wél organiseren, en dus op bepaalde punten kompromissen sluiten, omdat je denkt dat er dan uiteindelijk toch meer van je eigen idealen wordt verwezenlijkt.
Dit houdt geen afwijzing van kleine groepjes in, maar ook niet het afwijzen

VAKBEWEGING, KERKE

Op 26 en 27 maart jl. vond voor het eerst in de geschiedenis een ontmoeting plaats tussen leiders van de vakbeweging aan de ene kant en vertegenwoordigers van kerkgenootschappen en het Humanistisch Verbond aan de andere kant. Het betrof een door de Federatie Nederlandse Vakbeweging georganiseerde konferentie, waarvoor zij de Rooms-Katholieke Kerk, de Nederlands Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken, de Remonstrantse Broederschap, de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, de Nederlandse Protestantenbond, de Vereniging van Vrijzinnige Hervormden, de Evangelisch-Lutherse Kerk, de Raad van Kerken en het Humanistisch Verbond had uitgenodigd. Het onderwerp van de konferentie was: de vernieuwing van het arbeidsethos. Na een diepgaande gedachtenwisseling gedurende een middag-, een avond- en een ochtendzitting werd deze bijeenkomst besloten met een gezamenlijke slotverklaring.

Welke was de bedoeling van deze ontmoeting? De direkte bedoeling was het leren kennen en kritisch bespreken van elkaars uitgangspunten, opvattingen en aktiviteiten met betrekking tot de arbeidsvraagstukken van onze tijd, in de hoop daardoor tot een sociaal-ethische bezinning en zo mogelijk ook tot een gemeenschappelijk standpunt inzake een aantal kernproblemen te komen.
Voor de FNV was het daarbij van belang aandacht en inspiratie te krijgen voor de moeilijke opgaven waarvoor zij in het werk voor haar leden is geplaatst.
Voor de deelnemers namens de geestelijke genootschappen bood de konferentie de gelegenheid hun vragen en ideeën ter tafel te brengen en te toetsen aan de feiten uit de werkelijkheid van het arbeidsleven en het vakbondswerk.
Wel waren uitwisseling van opvattingen en beïnvloeding van inzichten en standpunten belangrijke oogmerken, maar niet het opstellen van een gemeenschappelijk aktieprogramma. Ieder der deelnemers zou zijn eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid bewaren en zelf bezien hoe de konklusies van de konferentie zouden moeten doorwerken in de visie en het beleid van de eigen organisatie.
De vérderreikende bedoeling betreft het onderhouden van duurzame betrekkingen tussen de FNV en de geestelijke genootschappen. Zoals ik eerder in Humanist en in Rekenschap heb geschreven, streeft de FNV zowel landelijk als regionaal en plaatselijk naar kontakten met de verschillende levensbeschouwelijke stromingen. Haar Secretariaat Levensbeschouwing en Vakbeweging ontwikkelt daarvoor verschillende aktiviteiten, waaronder vormings- en bezinningsbijeenkomsten en deze konferentie. Een kontaktcommissie, waarin mensen van de vakbeweging en mensen van kerkelijke groeperingen en het HV zitten, geeft daar steun aan. De FNV wil daarbij niet echt aan de kerken en het HV gebonden zijn, zoals de vroegere katholieke vakbeweging is geweest, maar zij wil wel nadrukkelijk de betekenis van christendom en humanisme als inspiratiebronnen voor het vakbondswerk erkennen en ruimte scheppen voor beïnvloeding van haar beleidsdenken en -handelen vanuit levensbeschouwelijke, ethische opvattingen.
Konkreter is de vraag: welke waren de resultaten van deze konferentie?
Wel, het is niet zo dat door die bespre-

EN CHRISTENEN: SME

van het vechten voor je idealen binnen een grote organisatie om zodoende tegenmacht op te bouwen.
Een besluit van een kongres is niet belangrijk omdat een kongres het beter weet dan een individu, maar omdat individuen zich niet tot machteloosheid willen veroordelen. Hoe hachelijk ook, wij kiezen voor deze tweede mogelijkheid.

Van der Kleij vindt het als vrijzinnig protestant moeilijk om een keuze te maken tussen humanisme en christendom. Behoudzucht tegenover gerichtheid op maatschappijverandering is voor hem de centrale tegenstelling, hoe vaag dat misschien ook klinkt. De scheiding der geesten heeft zich binnen het christen-humanisme meer voltrokken tussen liberalisme enerzijds en socialisme, anarchisme anderzijds, dan tussen christendom en humanisme. In de gezamenlijke strijd tegen fanatisme, domheid, geweld, hebzucht, zijn ze zeer op elkaar aangewezen.

Van Dooren en Van der Kleij blijken het vergaand met Höhne-Sparborth eens, wanneer zij stelt dat je in je eigen levensbeschouwelijke organisatie je felste tegenstanders kunt vinden als je je levensovertuiging daadwerkelijk in de praktijk waar wilt maken.Von Meyenfeldt en Van der Hoeven echter hebben er wel wat tegen in te brengen. Von Meyenfeldt stelt dat wat de basisbeweging doet hem heel sympathiek is. Het is hem echter niet duidelijk geworden waarom het verhaal van Höhne-Sparborth van de inspiratie van Christus uitgaat, van het geloof in een persoonlijke God. Höhne-Sparborth houdt hier een verhaal, dat ook door een humanist gehouden zou kunnen zijn. Zo kan een reeël gesprek tussen christendom en humanisme niet van de grond komen, want dan worden 8 miljoen orthodoxe (rechtzinnige, bijbelvaste) Nederlandse christenen niet meer vertegenwoordigd.
Veel orthodoxe christenen denken dat je atheïst moet worden wanneer je de kant van de socialisten uitgaat, want godsdienst is, zoals Marx gezegd heeft: opium van het volk.
Ook vanuit een orthodox geloof in een persoonlijke god, tot wie je drie keer per dag bidt, kun je heel sociaal gezind zijn.
Het orthodoxe geloof, waar Höhne-Sparborth nogal wat vragen bij stelt, kan een uitstekende inspiratiebron zijn

(vervolg op pagina 6)

EN HV BEZINNEN ZICH OP ARBEID

kingen op het A.C. de Bruijn Instituut in Doorn de wereld ineens een geheel ander aanzien heeft gekregen. Dat gebeurt trouwens maar zelden door vijf en dertig mensen bij elkaar te zetten voor een principiële diskussie. Wat men mag hopen is dat men elkaar aan het denken zet en dat ieder met wat hij heeft gehoord en begrepen wat gaat doen. Na die relativerende opmerking meen ik te mogen zeggen, dat de konferentie verrassend goed was. Verrassend omdat hier mensen uit de harde praktijk van het vakbondswerk, juist in de huidige tijd, tegenover mensen vol hooggestemde idealen en zedelijke eisen zaten en elkaar toch vonden.

Unieke ontmoeting, gemeenschappelijke slotverklaring

Verrassend ook, omdat leidinggevende funktionarissen uit de katholieke, protestantse en humanistische kringen moesten trachten elkaar te verstaan en daar redelijk in slaagden. Verrassend zeker, omdat op een groot aantal punten de gelijkgestemdheid zo groot bleek te zijn, dat het mogelijk was tot gemeenschappelijke of verwante interpretaties te komen. Ook was de sfeer zowel formeel als informeel bijzonder hartelijk.
De resultaten zijn niet te meten en niet zichtbaar te maken. Ze liggen in de mate en de wijze van doorwerking van alle belevingen in de aktiviteiten van de deelnemers binnen hun organisaties. Wel waarneembaar is de gemeenschappelijke slotverklaring, waaruit ik enkele zinnen aanhaal:

- Gevoeligheid voor de noden van mensen – mannen of vrouwen, jong of oud, of zij betaald werk hebben of onvrijwillig buiten het arbeidsproces staan – dient richtinggevend te zijn bij alle pogingen die worden ondernomen om onze wijze van samenwerken en samenleven meer te doen beantwoorden aan de normen van menselijkheid, rechtvaardigheid en solidariteit.
- Als onderdeel van het werkgelegenheidsbeleid zien de deelnemers aan de konferentie ook een vergaande herverdeling van de beschikbare arbeid als een wezenlijke opgave om tot een rechtvaardiger samenleving te komen. Deze dient samen te gaan met een herverdeling van inkomen en zeggenschap.
- De konferentie doet een dringend appèl op regering, parlement en bedrijfsleven krachtige initiatieven te nemen tot het scheppen van meer en beter werk en voor een verdergaande humanisering en demokratisering van het arbeidsbestel.
- De aanwezigheid van vele medemensen uit den vreemde vraagt de bereidheid van een ieder een meervoudige kulturele en raciale samenleving op te bouwen, waarin respekt en verdraagzaamheid maatgevend zijn voor de onderlinge verhouding tussen de bevolkingsgroepen.
- Een rechtvaardige verdeling van welvaart en arbeid in de wereld vraagt om de opbouw van een andere internationale ekonomische en sociale orde, waaronder een wijziging van de internationale ekonomische machtsverhoudingen.

De slotverklaring is uiteraard slechts een beknopte weergave van de talrijke onderwerpen die in de diskussies zijn aangeroerd. Er is vanzelfsprekend veel gesproken over de werkloosheid en de ongelijke verdeling van de werkgelegenheid, over het recht op inkomen en relaties tussen arbeid en inkomen, over de vaak slechte arbeidsomstandigheden en de vervreemding in de arbeidssituatie, over de positie van vrouwen en jongeren in het arbeidsleven, over de onder- en overwaardering van arbeid van allerlei aard en uiteraard ook over de zin van de arbeid.
Over billijker verdeling van de werkgelegenheid over allen die kunnen en willen werken was de eenstemmigheid groot, evenals over de noodzaak van verbetering van de arbeidsomstandigheden uit een oogpunt van geestelijke en lichamelijke gezondheid. Velen beklemtoonden de macht van de ondernemingen, nationaal en vaak internationaal, omdat zij daarin gevaren of beperkingen zagen voor de positie van de werknemers en de belangen van de gemeenschap. Vandaar dat men nu en dan een uitstapje maakte naar het vraagstuk van de sociaal-ekonomische orde.
Namens het Humanistisch Verbond namen A. L. den Broeder, P. Rademaker, R. A. P. Tielman en A. J. Wichers aan de konferentie deel. Zij leverden stevige bijdragen aan de diskussie en kregen daarvoor veel aandacht.
Zij konden huiswaarts keren met het bevredigende gevoel, dat humanisten vanuit hun visie op mens en wereld iets te zeggen hebben als het over belangrijke maatschappelijke vraagstukken gaat en dat er bij anderen een groeiende bereidheid is dit te erkennen.

Arie den Broeder

SAMEN STRIJDEN TEGEN NIHILISME

(vervolg van pagina 5)

voor sociale aktiviteiten. Zij doet in haar verhaal miljoenen eenvoudige mensen onrecht, doordat zij de persoonlijke verhouding van de christen tot god op de achtergrond houdt, aldus von Meyenfeldt.
Hij vervolgt te zeggen: Doordat Marx Feuerbach volgde in het afwijzen van een persoonlijke god, zijn heel veel bijbelvaste christenen terechtgekomen in een rechts-konservatieve hoek, en dat is oerjammer, dat was een ramp. Je moet die mensen niet in die hoek drukken!
Van der Hoeven erkent dat hij door Höhne-Sparborth en Van Dooren aan het denken is gezet, maar hij vraagt zich toch erg sterk af of het HV de basisbeweging wel als een voorbeeld moet nemen. De politieke stellingname gaat het levensbeschouwelijke overwoekeren als je mensen met dezelfde levensovertuiging als tegenstander gaat zien.
Van der Hoeven is het niet eens met Van Dooren wanneer hij zegt dat levensbeschouwing en politiek helemaal niet te scheiden zijn. Overwegingen van doelmatigheid en belangen spelen b.v. in de politiek wel, en in de ethiek niet een rol. De rol van de levensovertuiging wordt onduidelijk als je als HV konkrete politieke stappen gaat bepleiten.

Höhne-Sparborth voelt zich door Van der Hoeven verkeerd begrepen: ,,Gijsen en ik hebben niet dezelfde levensovertuiging. Gijsen vindt dat de bestaande orde van god is gegeven.
Vanuit de kritisch-bevrijdende traditie van de profeten en Jezus, van ,,ketterse" tradities en van kloosterlingen vind ik de bestaande orde een wanorde!" Höhne-Sparborth vindt blijkbaar dat Gijsen geen echte christen is. Zij vindt dat de keuze van Gijsen niet wordt toegelaten door de bijbelverhalen. Zij mist in het humanisme juist verhalen waarin posities niet blijvend omgebogen kunnen worden.
Voor humanisten roept dit ons inziens een interessante vraag op. Wij denken vaak dat de lange geschiedenis van het christendom heeft laten zien dat je met de bijbel alle kanten uit kunt. Höhne-Sparborth legt humanisten de vraag voor, of je met humanistische abstrakte a-historische begrippen als vrijheid, gelijkheid, verbondenheid e.d. dan nog niet méér kanten uitkunt als met de bijbelverhalen. Een andere verwante vraag komt naar voren als zij zegt dat Gijsen geen echte christen is.
Kun je zeggen dat een humanist die b.v. voor de invoering van de neutronenbom pleit geen echte humanist is? Of moet je zeggen, dat beiden humanist zijn, maar verschillende konklusies trekken uit (min of meer) dezelfde uitgangspunten? Maar . . . is het zo, dat humanisten geen verhalen hebben?
Het leven van Socrates? Max Havelaar?
Höhne-Sparborth is het niet met Von Meyenfeldt eens wanneer hij zegt, dat het voor een vruchtbare dialoog tussen humanisten en christenen nodig is eerst duidelijkheid te krijgen over de verschillen. ,,Wanneer ik voor aanhangers van Gijsen zou spreken zou ik polemiseren, maar hier bij humanisten zoek ik bondgenoten.
Je moet onderscheid maken tussen verschillend zijn, en elkaars tegenstander zijn. Humanisten en christenen hoeven geen tegenstanders te zijn, en bepaalde christenen zijn vaak mijn tegenstanders"
Van Dooren sluit hierbij aan: ,,De scheidslijnen liggen anders dan organisaties suggereren. De ergste tegenstanders vind je vaak binnen je eigen organisatie. Het is mij om het even, zou ik haast zeggen, waar de inspiratie vandaan komt, als wij maar gezamenlijk optreden tegen de weer sterker wordende autoritaire krachten."

Jan de Leede brengt in zijn slotwoord naar voren, dat de inspiratie van christenen en humanisten, ook al is die zeker verschillend, niet zover uiteen ligt dat ze elkaar totaal niet kunnen begrijpen.
Vaak zit het in het apart woordgebruik. ,,Zondeval" kan b.v. door humanisten vertaald worden als ,,menselijk tekort," en ,,verlossing" als ,,bevrijding".
Het verschil tussen humanisten en christenen zit volgens Van der Hoeven in het gegeven dat humanisten niet, en christenen wel geloven in een ,,transcendentie", die de menselijke beperkingen op beslissende wijze kan doorbreken. Christenen worden geïnspireerd door een oproep tot de onvolmaakte mens om zijn beperktheid te overwinnen. Humanisten aanvaarden het menselijk tekort volledíger, en zijn daarom vaak minder radikaal.

Wij vinden het jammer dat hier op de konferentie niet verder op ingegaan is. Wij menen dat ook humanisten uit een stel radikale idealen hun inspiratie kunnen putten, zonder dat wij daarmee denken dat morgen de maatschappij ideaal is.
Höhne-Sparborth erkent een soort transcendentie, maar wel heel anders dan humanisten haar soms in de schoenen willen schuiven. De bevrijdende bijbelverhalen funktioneren voor haar als een ,,kritisch tegenover" waaraan zij zich kan toetsen maar dat is dan geen ,,kritisch tegenover" buiten de wereld.
Wel is zijzelf niet het kriterium voor verantwoord handelen.
Dat zijn de onderdrukten en de machtelozen.
De uitgesproken opvattingen van Jose Höhne-Sparborth en Wim van Dooren riepen in ieder geval onder de humanisten veel vragen op. We vragen ons af, of we niet eindeloos door kunnen gaan, met theoretische diskussies over samenwerking zonder dat deze in de praktijk gestalte krijgt.
Aan het eind van de dag was het laatste woord over de verhouding humanisme-christendom zeker niet gesproken, voor ons is één van de belangrijke vragen die werd opgeroepen: kan het humanisme ook opium van het volk zijn?

Peter Derkx en Sybilla Hofhuis.

BRIEVEN VAN LEZERS

Geen zondebok

Verheugend dat in het vorige nummer van ,,Humanist" zoveel aandacht is besteed aan ons radio- en televisiebeleid. Om onjuiste beeldvorming tegen te gaan stel ik echter wel prijs op een kanttekening bij een enkel punt.
Verwijzend naar een NOS-onderzoek schrijft Bert Boelaars dat de naambekendheid van het Humanistisch Verbond zeer groot is, maar dat slechts weinigen weten waar humanisme en HV voor staan. Meteen wijst hij als boosdoener daarvoor aan de tv-rubriek ,,Vijf minuten bedenktijd", die ,,weinig helderheid heeft verschaft over de humanistische levensvisie en de doelstellingen van de vereniging Humanistisch Verbond."
Nu mag dit laatste uiteraard de mening zijn van Boelaars (en anderen); het valt alleen niet af te leiden uit de genoemde NOS-enquête. Het is een opvatting die o.m. naar voren wordt gebracht uit het (overigens niet-representatieve) onderzoek ,,Humanisme en buitenkerkelijkheid II". Oogmerk en publieksbereik hiervan komen niet overeen met de doelstelling en kijkerspubliek van Vijf minuten bedenktijd. Het gaat mij dan ook te ver om dit programma al vast als zondebok aan te wijzen voor de gekonstateerde relatieve onbekendheid omtrent humanisme.
Dit verschijnsel heeft een heel wat ingewikkelder achtergrond. Boelaars bewering staat trouwens op gespannen voet met andere NOS-onderzoekgegevens, namelijk dat twee keer zoveel mensen het H.V. (gedeeltelijk) juist wisten te omschrijven en dat voorts de aantallen mensen die het eens, resp. oneens zijn met het HV sterk zijn toegenomen. Zou zo'n ,,scheiding der geesten" het gevolg zijn van onduidelijke programma's?
In hetzelfde artikel lees ik dat de ledenaanwas al jaren op zo'n 3.000 per jaar ligt (al verdwijnt er jaarlijks helaas een even grote groep). Het is bekend dat verreweg de belangrijkste bron van deze aanmeldingen de RTV-programma's zijn. Zou dat ook komen omdat men er niets van begrijpt?
Let wel, de tv-redaktie meent heus niet de wijsheid in pacht te hebben en geen fouten te maken. Er vindt regelmatig bijstelling plaats van de redaktionele koers, o.m. naar aanleiding van kriti- ▶

Wantrouwen zaaien en oogsten

Is demokratie georganiseerd wantrouwen? Is ieder bestuur erop uit om vóór alles aan de macht te blijven? En geldt dat dan ook voor het HV? Wie gelooft dat de mens van nature slecht is, zal bovenstaande vragen met een volmondig ja beantwoorden. En daarmee (bewust of onbewust) een zichzelf waarmakende voorspelling trachten waar te maken.
Humanisten geloven niet dat de mens van nature goed of slecht is, maar gaan ervan uit dat mensen zelf hun bestaan in belangrijke mate ten goede of ten slechte kunnen beïnvloeden. Wie wantrouwen zaait, zal wantrouwen oogsten. Tenzij duidelijk gemaakt kan worden dat het ook anders kan. Er zijn vele organisaties (waaronder die zichzelf erg progressief vinden) die bijna stikken in onderling wantrouwen. Ik ben erg blij in het HV tot nu toe eerder vertrouwen dan wantrouwen te zijn tegengekomen.
Zo vind ik het zeer belangrijk dat ik (via o.a. mijn telefonisch spreekuur) met zeer veel funktionarissen en vrijwilligers goede vertrouwensrelaties heb opgebouwd. En zo gaat het hoofdbestuur met een open grondhouding het komende kongres tegemoet. Maar wat moet ik doen als ik in vertrouwen hoor dat een ledenvergadering in strijd met de statuten kongresafgevaardigden kiest met bindend mandaat? Is zo'n afdeling bang voor redelijke argumenten die afgevaardigden van mening zouden kunnen doen veranderen? Een humanistische demokratie dient te streven

DIALOOG

naar vertrouwen. Mensen zijn geen engelen en maken dus fouten. Wie daarin reden ziet tot wantrouwen, draagt niet bij aan een redelijkere, openere en daardoor meer vertrouwenwekkende samenleving.

Rob Tielman

De Humanistische Stichting Geestelijke Verzorging

roept sollicitanten op voor de funktie van **humanistisch geestelijk raadsvrouw/man**

in het Akademisch Ziekenhuis te Amsterdam (AZUA)
Hiervan maken momenteel deel uit het Wilhelmina Gasthuis en het Binnengasthuis. In de naaste toekomst zullen beide ziekenhuizen worden ondergebracht in het nieuwe Akademisch Medisch Centrum (AMC).

Het gaat om één full-time of twee part-time funkties.

De betrokken geestelijk raadsvrouw/man gaat deel uit maken van een team, bestaande uit gereformeerde, hervormde en katholieke geestelijk verzorgers.

Werkzaamheden:
- geestelijke verzorging ten dienste van patiënten;
- meewerken aan de verdere opbouw en integratie van de geestelijke verzorging in het ziekenhuis;

Gevraagd:
- het diploma van het Humanistisch Opleidings Instituut of het binnenkort afronden van deze opleiding;
- eventuele bereidheid medewerking te verlenen aan de opleidingen in het ziekenhuis.

Inlichtingen kunt u verkrijgen bij de Centraal geestelijk raadsman bij het Humanistisch Verbond, de heer C. J. van der Hulle, Omroeplaan 23, 1276 EV Huizen, N.H., tel. 02152-54355.
Schriftelijke sollicitaties worden gaarne binnen twee weken ingewacht bij de directeur van het Humanistisch Verbond, de heer H. Baas, postbus 114, 3500 AC Utrecht.

sche reakties. Maar ik wil wel vragen om zorgvuldigheid als het programmabeleid in het geding komt. In dit licht zijn er helaas nog meer vragen dan antwoorden beschikbaar over het feitelijke effekt van ,,Vijf minuten bedenktijd". Daarom wordt het onderzoek daarnaar, met behulp van de NOS-dienst Kijk- en Luisteronderzoek en een gespecialiseerd marketing-bureau voortgezet.

Casper Vogel
Hoofd Radio/Televisie

Betekent redelijk-zijn verarming van het mens-zijn?

Mevrouw Paula Wassen-van Schaveren zegt van ja in een interview waarvan de inhoud is weergegeven in nr. 6/5 april 1981 van de ,,Humanist".
Tot zulk een konklusie kom je natuurlijk vanzelf als je al begint met de bewering dat redelijkheid en verstandelijkheid aan elkaar gelijkgesteld kunnen worden. De rest is dan een koud kunstje.
Ik denk echter dat haar definitie van redelijkheid (rationaliteit) maar bij weinig leden van het Humanistisch Verbond instemming zal vinden. Bij mij in elk geval niet. Redelijkheid en verstandelijkheid zijn, naar mijn en anderer mening, geen elkaar dekkende begrippen. Ik geloof dat het ,,wijsheid" is waar ,,redelijkheid" erg dicht bij ligt: een mens, die redelijkheid betracht is een wijs mens, en een wijs mens houdt zich aan wat de rede hem ingeeft.
Als men van déze gelijkstelling uitgaat volgt daar direkt uit, dat redelijk-zijn de mens verrijkt, hem gelukkig maakt. Bij hem geen verarming (,,verschraling" zou mevrouw Wassen zeggen) maar het tegendeel.
De mens bezit, althans in aanleg, het vermogen om zijn gevoel, wil, verstand, handelen, harmonisch met elkaar te laten funktioneren. Dit vermogen is het dat ik rede zou willen noemen. Dat bij het ordenen van deze aspekten van de menselijke geest het verstand een grote rol speelt is natuurlijk waar, maar toch is het maar één van de instrumenten die de rede gebruikt; het gevoel bijvoorbeeld wordt volledig in zijn waarde gelaten.
Helaas is dat wat ik hier schetste slechts een ideaal beeld en geenszins de werkelijkheid. De mens handelt maar al te vaak irrationeel, tot eigen en anderer – onnodig – verdriet. En, daarin kan ik mevrouw Wassen geruststellen, de mannen en vrouwen vertonen in irrationeel handelen geen enkel significant verschil, al uit het zich bij hen vaak op onderscheidene wijzen. Mannen zijn ook tegenover hun vrouw inderdaad vaak (zeer) onredelijk. En vice versa, gebiedt mij de rede te zeggen.
Ik merk tenslotte nog op, dat toepassing van mijn zienswijze de rest van Paula Wassens betoog in een ander licht stelt. Daarop ga ik niet in.

Drs. A. S. Vader (Voorburg)

VERBOND OP RTV

radio

NA VIJVEN EN ZESSEN
elke dinsdag 18.20–18.50 uur op Hilversum 2.

IN STAAT VAN BESEF
Zondag 10 mei 1981, Hilversum 2, 9.30-10.00 uur
Een portret van Piet Spigt die dit jaar de Jaap van Praag-prijs ontving.
Samenstelling: Piet Brinkman

televisie

VIJF MINUTEN BEDENKTIJD
elke zondagavond 20.40–20.45 uur op Nederland 2.

JE KUNT ER OOK OVER MEEPRATEN ALS JE OP EEN MIDDAG IN HET TROPENMUSEUM BENT GEWEEST.
vrijdag 22 mei 1981, 22.05 - 22.35 uur, Nederland 1
Deel 3: ,,Brandhout!"
Als het noorden en het zuiden met elkaar over de energiecrisis praten, gaat het niet alleen over kernenergie en olietankers. Dan gaat het zeker ook over het vinden van sprokkelhout voor de dagelijkse pot.
In het Tropenmuseum in Amsterdam wordt een spel gespeeld tussen beslissers, bewoners, bezitters en bezoekers.
Samenstelling: Wouter van Dieren en Rob van der Linden. Regie: Leen Timp.

JAN BIJLEVELD BIJ AFSCHEID VAN HSHB GERIDDERD

Tijdens een zeer geslaagde bijeenkomst in het Henriëtte Roland Holst Huis te Amsterdam op donderdag, 23 april j.l. ter gelegenheid van zijn afscheid als voorzitter van de Humanistische Stichting voor Huisvesting van Bejaarden, ontving de heer J. Bijleveld uit handen van de Amsterdamse wethouder L. N. Kuijpers de versierselen behorende bij de benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.
Jan Bijleveld is – met een korte onderbreking – vanaf den beginne bij de HSHB en haar voorloper de A. H. Gerhardstichting, betrokken geweest, waarvan de laatste zes jaar als voorzitter. Behalve dit voorzitterschap en een omvangrijke maatschappelijke karrière, bekleedde hij – als vrijwilliger – nog vele andere funkties in of namens de humanistische beweging.
Het toekennen van deze koninklijke onderscheiding kan gezien worden als een erkenning van de humanistische bijdrage aan het kulturele en maatschappelijke leven en in het bijzonder de bijdrage aan het welzijn van de ouderwordende mens, waarvoor velen zich landelijk en plaatselijk inzetten, zoals de geridderde opmerkte. Hij heeft echter vele jaren in zijn verschillende funkties hiertoe geïnspireerd met nimmer aflatend enthousiasme en onder het verzetten van een ongekende hoeveelheid werk. Hij mag dan ook terecht trots zijn op deze welverdiende onderscheiding en onzerzijds: Dank voor al het werk en proficiat Jan Bijleveld!

GEEN BEVOORRECHTING PARTIKULIER INITIATIEF

Dankzij de volhardende houding van met name VVD en PvdA is het gelukt de door het CDA gewenste bevoorrechting van het partikulier initiatief tegen te houden. Zoals de vorige „Humanist" meldde, heeft het CDA getracht de onevenredige konfessionele macht in welzijnswerk en gezondheidszorg te handhaven. PvdA en VVD hebben zich sterk gemaakt voor demokratisering van welzijns- en gezondheidszorginstellingen. Het CDA heeft moeten zwichten voor de liberaal-socialistische meerderheid: het (vaak konfessionele) partikulier initiatief mag niet langer voorgetrokken worden. De gemeenten mogen nu gaan bepalen hoe het plaatselijk welzijnswerk en de plaatselijke ziekenhuizen bestuurd gaan worden. Hier ligt een belangrijke taak voor onze plaatselijke besturen! Eindelijk kan iets gedaan worden aan de verstarde verhouding tussen verzuilde en „neutrale" instellingen. De humanistische beweging kiest voor pluriforme voorzieningen waarin humanistische bestuurders en funktionarissen op voet van gelijkheid kunnen meebeslissen en meewerken.
Het is nu meer dan ooit: let op uw plaatselijke zaak! (RT)

NIEUWE BESTUURSLEDEN ABAL

Er wordt gewerkt aan een nieuw ABAL-bestuur, dat de afzetbevordering van produkten uit de derde wereld energiek aan zal gaan pakken.
Na het overlijden van Vondeling was ABAL iets teruggevallen, nu wordt onder leiding van Aad Kosto (PvdA-kamerlid) een nieuwe start gemaakt. Andere bestuursleden zijn Leonie van Bladel, Henk Vullings (hoofdbestuur HV) en Henk Krol (VVD-fraktievoorlichter).

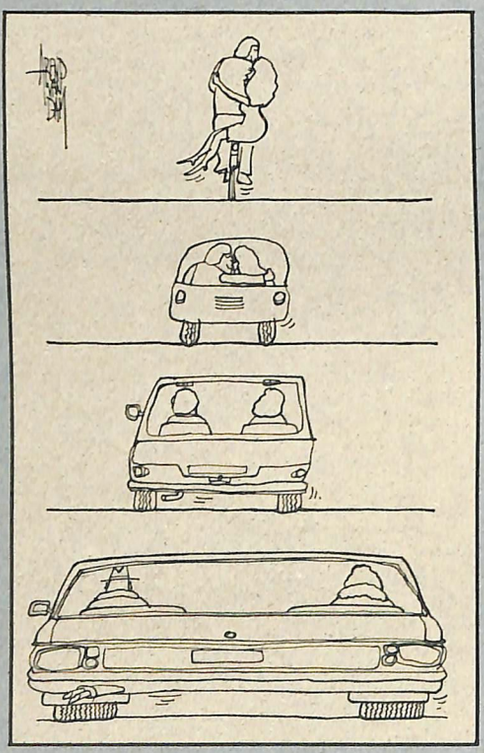

VAKATURE

Humanitas zoekt een funktionaris (m/v) maatschappelijk aktiveringswerk (F-2) voor Friesland. Deze funktionaris heeft o.a. tot taak het bevorderen en begeleiden van vrijwilligerswerk en kadervorming voor Humanitas en het HV in Friesland. Kandidaten dienen de uitgangspunten van Humanitas te onderschrijven en een universitaire opleiding (sociale wetenschappen) of sociale akademie (sociaal-kultureel werk of opbouwwerk) te hebben voltooid. De standplaats van deze funktie (die veel avondwerk inhoudt) is Leeuwarden. Salaris tussen *f* 3.445,97 en *f* 4.394,27 per maand.
Sollicitaties richten aan Humanitas, J. W. Brouwerstr. 16 in Amsterdam.

VERZUILING SCHAADT DE ZWAKKEREN

Het Welzijnsweekblad van 24 april j.l. meldt dat een sociologisch onderzoek heeft aangetoond dat de verzuiling in het onderwijs de kansen van kinderen uit zwakke groepen verkleint. De onderzoekers (Peter Smets en Nico van Kessel) konkluderen dat kansarme kinderen de dupe worden van zuilen-belangen.
Minister Pais heeft besloten na te gaan wat de onderwijsverzuiling ons kost. Steeds meer mensen schijnen zich sterk te maken voor het pluriforme openbare onderwijs als basis voorziening. Zou het dan toch nog eens lukken na de ontzuiling van welzijnswerk en gezondheidszorg ook de pluriformisering van het onderwijs tot stand te brengen? Dat zal mede van onze daadwerkelijke inzet afhangen! (RT)

IHEU

Op de laatste bestuursvergadering van de IHEU is besloten om een nieuwe beginselverklaring op te stellen die kort, duidelijk en aantrekkelijk moet zijn en waarin precies staat wat het humanisme is en voorstaat. Kortom, een onmogelijke opgave. Maar er zal toch een poging gedaan worden en de IHEU wil daar graag hulp bij hebben in de vorm van suggesties (zo mogelijk in het Engels).
Iedereen die mee wil denken wordt verzocht haar of zijn bijdrage te sturen aan de IHEU, Oudegracht 152, 3511 AZ Utrecht, tel. 030 - 312155. Daar zijn ook exemplaren beschikbaar van de oude verklaringen uit 1952 en 1966 die als voorbeeld (of juist niet) kunnen dienen. (NK)

ABORTUS

De humanistische beweging gaat uit van het zelfbeschikkingsrecht van vrouwen, ook ten aanzien van abortus zolang de vrucht niet buiten de baarmoeder kan blijven bestaan. De huidige liberale abortuspraktijk moet daarom zo veel mogelijk gehandhaafd blijven. Nu de Eerste Kamer het nieuwe abortuswetsontwerp heeft aanvaard, is het de gemeenschappelijke taak van liberalen en socialisten er op toe te zien dat de toepassing ervan zodanig wordt dat ieders zelfbeschikkingsrecht zoveel mogelijk blijft gewaarborgd (RT).

ORIËNTATIE